

**PROCES-VERBAL Nr. 1 din 30.XII.1952
al ședinței Consiliului de Avizare
„Monumente istorice“**

Președinte de ședință: Tov. Prof. Grigore Ionescu.

Membri: Tov. Arh. Balș Ștefan – Tov. Arh. Horia Teodoru –
Tov. Arh. Ghica I. – Tov. Costescu Emanoil din partea
Comitetului pentru Așezămintele Culturale.

La ședință ia parte și Tov. Prof. Duiliu Marcu, membru în
Comitetul C.S.A.C. reprezentând pe Tov. Președinte N.
Bădescu.

Referent: Arh. I. Ghica.

Secretară: Gh. Baruch.

I. Deschizând ședința Tov. Prof. Duiliu Marcu arată că
este necesar să se aleagă de pe listele întocmite de CSC și
de Com. pt. Așezămintele Culturale monumentele la care
urmează să se execute lucrări urgente de păstrare și
restaurare în 1953, trecându-se pe o listă unică comună
stabilită de comun acord.

În prealabil Tov. Prof. Duiliu Marcu comunică Consiliului
din partea Tov. președinte N. Bădescu, că s-a hotărât ca
C.S.A.C. să se ocupe numai de monumentele istorice de
arhitectură, urmând ca lucrările necesare amenajării și
funcționării muzeelor să rămână în sarcina Comitetului
pentru Așezămintele Culturale; monumentele comemorative
și de artă plastică să cadă în sarcina Comitetului pentru
Artă, iar monumentele și obiectele arheologice în sarcina
Academiei R.P.R.

Fiecare din aceste Instituții urmează deci să ia măsuri
pentru obținerea fondurilor necesare lucrărilor de executat,
în sfera lor de activitate.

Membrii comisiei sunt de acord cu acest punct de
vedere.

Luând în discuție listele C.S.A.C. și C.P.A.C. se
procedează la întocmirea listei A alături care cuprinde 22
monumente la care este necesar să se execute în 1953
lucrări urgente de păstrare.

Apoi Comisia mai întocmește o listă de monumente
istorice de arhitectură pentru care, deși sunt necesare
lucrări de apărare urgentă nu se poate păși la execuție de
lucrări în anul 1953, din cauză că nu s-au întocmit studiile
prealabile. Această listă B cuprinde un număr de 15
monumente pentru care se vor întocmi în 1953 proiecte,
urmând ca în 1954 să se execute și lucrări.

Ora fiind înaintată, într-o ședință în continuare Comisia
face o listă a monumentelor de arhitectură la care ar
urma să se execute lucrări de întreținere sau restaurare
până la finele cincinalului și va face propuneri pentru
organizarea execuției pe teren a lucrărilor de restaurare.

De asemenea va face propuneri în vederea planificării
studiilor și proiectelor ca și a materialelor și manoperei
necesare.

II. Comisia ia notă de informația dată în ședință de către
Tov. arh. Emanoil Costescu cu privire la starea deplorabilă
în care se găsește arhiva monumentelor istorice vechi de
50 ani care după ce a suferit degradări serioase în urma mai
multor mutări este în momentul de față amenințată a fi din
nou evacuată.

Comisia este de părere să se semnaleze acest caz
Conducerii C.S.A.C.

**Președinte de ședință,
GRIGORE IONESCU**

Membri:

EMANOIL COSTESCU
ȘTEFAN BALȘ
HORIA TEODORU
I. GHICA.

**PROCES-VERBAL Nr. 2/7.I.1953
al ședinței Consiliului de Avizare a Monumentelor
Istorice**

Președinte: Prof. arh. Gr. Ionescu

Membri: arh. Șt. Balș, arh. H. Teodoru, arh. I. Ghica,
arh. E. Costescu

Secretar: N. Christu

La ședință ia parte tov. prof. arh. Duiliu Marcu, membru
în Comitetul de Stat pentru Arhitectură și Construcții.

Din partea Ministerului Cultelor ia parte tov. Havrici, iar
din partea Comitetului pentru Așezămintele Culturale, tov.
arh. E. Costescu.

Se dă citire procesului verbal al ședinței din 30.XII. 1952
când comisia a întocmit lista A. cu 22 monumente la care
este necesar să se execute în 1953 lucrări urgente de
păstrare, fiind înscrisă în acest scop o sumă de 3 050 000
lei și lista B. cu 15 monumente pentru care se vor face în
1953 numai relevee, studii și proiecte, în care scop este
necesară o sumă de 350 000 lei.

Tov. Havrici, reprezentantul Ministerului Cultelor, stăruie
a se adăuga la această listă și alte 6 monumente istorice de
arhitectură ce sunt amenințate cu degradări grave dacă nu
se iau măsuri urgente de apărare.

Tov. arh. E. Costescu comunică că în urma contactului
luat cu organele de conducere ale C.P.A.C., a primit

însărcinarea de a aduce la cunoștință C.S.A.C. că Comisia de Stat a Planificării a anulat nu numai toate sumele alocate în Cincinalul Comitetului pentru Așezămintele Culturale pentru întreținerea monumentelor istorice de arhitectură, dar chiar și sumele alocate acestui Comitet pentru întreținerea și amenajările muzeelor.

Tov. Costescu arată că C.P.A.C. a avut alocate înainte de înființarea C.S.A.C. o sumă de 2 500 000 lei pentru restaurarea monumentelor istorice de arhitectură, din care a cheltuit în 1951 și 1952 suma de lei 950 000 precum și suma de 4 000 000 lei pentru amenajarea muzeelor, din care s-a cheltuit în 1951 și 1952 suma de lei 650 000.

În 1953 Comitetul pentru Așezămintele Culturale prevăzuse a executa amenajări de muzee și consolidări la un număr de 13 monumente istorice, lucrări de întreținere și amenajări la un număr de 14 muzee, adăpostite în clădiri ce nu au caracter de monumente istorice, precum și lucrări de protecție a rezultatelor săpăturilor arheologice efectuate de către Academia R.P.R. la un număr de 3 cetăți: Dinogetia, Piatra Roșie, Cetatea de Vest a Sucevei.

În legătură cu arhiva fostei Comisiuni a Monumentelor Istorice, tov. Costescu arată că deocamdată Conducerea Așezămintelor Culturale a luat măsuri ca această arhivă să rămână pe loc în localul Comitetului pentru Așezămintele Culturale, până ce se va hotărî definitiv cărei Instituții această arhivă urmează a-i fi predată spre păstrare.

Tov. prof. Duiliu Marcu arată că se va încerca o suplimentare a fondului de 3 400 000 lei anterior stabilit, prevăzându-se pentru 1953 și unele lucrări de apărare a săpăturilor arheologice făcute de Academia R.P.R., care nu dispune de nici un fond în acest scop, precum și sume pentru unele muzee ale C.P.A.C. ce se află adăpostite în clădiri având caracterul de monument istoric. De asemenea se va adăuga la listele întocmite și cele 6 monumente semnalate de delegatul Ministerului Culetor și anume: Mănăstirea Putna, cu incinta, Biserica Mănăstirii Frumoasa de lângă Iași, Biserica Sfântul Gheorghe din Hârlău, Biserica mare și turnul clopotniței de la Mănăstirea Neamțu, Mănăstirea Dragomirna și Biserica Stelea din Târgoviște.

În ceea ce privește muzeele depinzând de Comitetul pentru Așezămintele Culturale și care nu sunt adăpostite în clădiri cu caracter de monumente istorice, este bine să se ia în evidență sumele cerute de C.P.A.C. pentru această categorie de muzee, însumând 1 905 000 lei și a se întocmi o listă aparte. Urmează să se stabilească de C.S.P. pe seama cui vor fi deschise creditele pentru aceste lucrări.

În concluzie – Comisia recomandă:

a) Să fie majorată suma anterioară din tabela A. pentru lucrări de protecție urgentă în 1953, de la 3 050 000 lei la 3 800 000 lei, înscriindu-se în această listă și cele 6 lucrări semnalate de tov. Havrici și enumerate mai sus.

b) Să fie majorată suma anterioară din tabela B pentru lucrări de relevee, studii și proiecte, de la 350 000 lei la 400 000 lei, înscriindu-se în această listă încă 5 monumente și anume: Mănăstirea Secu, Mănăstirea Horezu, Mănăstirea Dragomirna, Turnul clopotniței Sfântul Ioan din Piatra Neamț și Cetatea din incinta Brașovului Reg. Stalin.

c) Să se prevadă o sumă globală de 300 000 lei pt. efectuarea lucrărilor de păstrare a rezultatelor săpăturilor

efectuate de Academia R.P.R. la Cetatea Slava Dinogetia, la Cetățile Dacice din Hunedoara (Piatra Roșie) și la Cetatea de Vest (Cetatea de Scaun a Sucevei).

d) Pe o listă aparte se vor prevedea sumele cerute de C.P.A.C. (1 905 000 lei) pentru lucrări de amenajare ale muzeelor ce sunt adăpostite în clădiri care nu au calitatea de monumente istorice. Această listă va fi prezentată la Comitetul de Stat al Planificării cu arătarea că C.P.A.C. a avut prevăzut în Cincinal o sumă de 4 000 000 lei pentru muzee, din care a cheltuit în 1951 și 1952 o sumă de 650 000 lei. În această privință Comisia constată că suma de 1 905 000 lei cerută în 1953 de C.P.A.C. nu corespunde cu justa eșalonare în timp a prevederilor de plan și că deci această sumă va trebui redusă.

Ora fiind înaintată ședința se ridică urmând a fi continuată în ziua de Miercuri 14 ianuarie 1953 ora 19, când se va lua în discuție organizarea studiilor, proiectării și execuției lucrărilor de conservare și restaurare a monumentelor istorice de arhitectură.

Președinte

Prof. arh. GR. IONESCU

Membri:

Arh. S. BALȘ
Arh. H. TEODORU
Arh. I. GHICA
Arh. E. COSTESCU

LISTA

Muzeelor ce depind de Comitetul pentru Așezămintele Culturale la care sunt necesare lucrări de amenajări și reparațiuni

1. Muzeul de Științele Naturii din Focșani	50 000 lei
2. Muzeul raional din Tulcea	30 000 lei
3. Muzeul raional din Giurgiu	20 000 lei
4. Muzeul raional din Slatina	20 000 lei
5. Muzeul raional din Craiova	300 000 lei
6. Muzeul regional din Arad	50 000 lei
7. Muzeul raional din Salonta	30 000 lei
8. Muzeul regional din Oradea	30 000 lei
9. Muzeul regional din Sf. Gheorghe	50 000 lei
10. Muzeul raional din Cristurul Secuiesc	30 000 lei
11. Muzeul regional din Sighișoara	25 000 lei
12. Muzeul raional din Mediaș	25 000 lei
13. Muzeul de Istorie și Arheologie al Bucureștilor	200 000 lei
14. Muzeul de Științele Naturii din Sibiu	200 000 lei
15. Palatul Al. I. Cuza din Iași	200 000 lei
16. Palatul Huniade din Timișoara	650 000 lei

TOTAL 1 905 000 lei

al Ședinței Consiliului de Avizare – Monumente Istorice

Prezidează: Prof. Duiliu Marcu, din C.S.A.C.

Membrii: Prof. Arh. Grigore Ionescu, Arh. Șt. Balș,
Prof. Arh. H. Teodoru, Arh. I. Ghica-Budești,
Arh. E. Costescu

Secretar: N. Cristu

La ședință iau parte: Tov. I. Havrici și tov. Simionescu din partea Ministerului Cultelor, tov. Cazimir din partea Comitetului pentru Așezăminte Culturale și tov. Arh. Berechet din partea Patriarhiei.

Se dă citire procesului verbal al ședinței din 7.I.1953 care se aprobă.

I. Tov. Prof. Duiliu Marcu arată că suma alocată de CSP pentru Monumentele Istorice și Arheologice pe 1953 este de 3 600 000.

Urmează ca în această ședință să se reia în examinare tabelele A, B, C întocmite în ședințele precedente alegându-se în acord cu delegații instituțiilor interesate azi prezenți în ședință, monumentele de arhitectură, monumentele arheologice și muzeele pentru care se vor executa în 1953 lucrări de păstrare și apărare sau relevee studii și proiecte în limita sumei de 3 600 000. Privitor la muzeu, în această listă nu se vor trece decât acelea care sunt adăpostite în clădiri cu caracter de monument istoric și numai pentru a se executa lucrări de apărare urgentă contra degradărilor. Urmează să ca pentru celelalte muzeu, din sistemul său, Comitetul pentru Așezăminte Culturale să se preocupe de obținerea sumelor necesare amenajărilor interioare și lucrărilor de instalare și întreținere.

Pe baza principiilor de mai sus, Consiliul stabilește următoarele:

Tabela A bis de monumente de arhitectură la care e necesar să se execute urgent în 1953 lucrări de păstrare va cuprinde 28 de monumente și va însuma 3 100 000 lei. Sumele prevăzute la fiecare post vor fi indicative, acestea putând fi majorate sau micșorate pe baza devizelor exacte ce se vor întocmi la timp. Aceste devize nu vor cuprinde decât lucrări de apărare urgentă contra degradărilor, iar valoarea lor cumulată pentru toate monumentele la un loc se va înscrie în limita sumei de 3 100 000 lei.

Tabela B bis de monumentele pentru care se propune întocmirea în 1953 a releveelor, studiilor, proiectelor, devizelor, va cuprinde 20 de monumente și însumează un total de 300 000 lei.

Tabela se întocmește informativ. Ținând seama de urgențe și de posibilitățile organelor de proiectare ce se vor înființa, se vor alege din tabel 10-15 lucrări pentru care se vor face cercetările pe teren, studii, proiecte și devize în limita sumei de 300 000 lei.

Tabela C bis prevede lucrări pentru conservarea rezultatelor săpăturilor deja efectuate de Academia R.P.R. la Cetatea Slăvă Dinogetia, la Cetatea Piatra Roșie, la Cetatea de Vest (Regiunea Suceava) și pentru conservarea rezultatelor săpăturilor ce se vor efectua de Academia

R.P.R. în 1953. Suma globală în limita căreia se vor executa aceste lucrări, este de 200 000 lei.

În total, lucrările de la tabelele A bis, B bis, C bis se vor înscrie în limita sumei de 3 600 000 lei.

Delegații Min. Cultelor, Comitetului pentru Așezăminte Culturale și Patriarhiei se declară de acord cu tabelele întocmite.

II. Se ia în examinare întâmpinarea Comitetului pentru Așezăminte Culturale, privind lucrările de amenajare a Bibliotecii Centrale Regionale Iași în fosta casă a Mănăstirii Trei Erarhi cunoscută sub numele de „Clădirea cu Sală Gotică” (adresa CPAC Nr. 370/9. I.1953 înregistrată la CSAC sub nr. 142/9.I.1953).

Consiliul este de acord ca respectând toate celelalte condițiuni din Avizul C.S.A.C. nr. 198 Arhitectura din 9.XII/952 să se execute în sala Gotică în loc de bolți, un tavan provizoriu cât mai simplu. Se va da posibilitatea ca, mai târziu, fără pierderi importante, tavanul să fie înlocuit cu bolți, pentru a readuce sala Gotică în forma în care a fost concepută de arhitect, prin preluarea formelor originale ale vechii clădiri din vremea lui Vasile Lupu.

Se vor lua măsuri pentru ca tot materialul de piatră ce se află pe loc, atât acel vechi provenind din clădirea lui Vasile Lupu, cât și cel mai recent provenind din reconstrucția făcută de arhitectul Lecomte du Noüy, să fie inventariat și depozitat în perfecte condițiuni tehnice, la adăpost de intemperii și degradări, urmând a fi folosite fie ca piese de muzeu, fie la reconstituirea viitoare a clădirii cu sala Gotică.

La inventariere va asista un delegat al Colectivului de Monumente istorice al Comitetului pentru Așezăminte Culturale, Secția Iași și un delegat al Mitropoliei Iași. Toate materialele se vor da în primăria și îngrijirea organelor Statului Popular spre păstrare.

Ora fiind înaintată ședința se ridică urmând a fi continuată în ziua de Miercuri 21/I orele 18,30 când se va lua în discuție problema organizării studiilor, proiectării și execuției lucrărilor de conservare și restaurare a monumentelor istorice de arhitectură.

Președinte

D. MARCU

Membri:

Arh. GRIGORE IONESCU

Arh. ȘT. BALȘ

Arh. H. TEODORU

Arh. I. GHICA

Arh. E. COSTESCU

Delegați:

Min. Cultelor: I. HAVRICI

I. SIMIONESCU

Comitetul pt.

Așezăminte

Culturale: CAZIMIR

Patriarhia: BERECHET

Monumente istorice din 12/II.953 asupra „Complex Mogoșoaia“

Compunerea Comisiei:

Președinte	Tov. Profesor Duiliu Marcu, Membru în C.S.A.C.
Membrii	– Tov. Profesor Grigore Ionescu – „ „ Horia Teodoru – Tov. Arhitect Ștefan Balș
Referent.....	– „ Arhitect I. Ghica
Secretară.....	– „ Greger

Titlul lucrării:

„Complex Mogoșoaia“ amenajarea pentru casa de creație și odihnă, la dispoziția oamenilor de artă și cultură.

Adresa Comitetului pentru Artă nr. 3853 din 5 Februarie 1953, înregistrată la C.S.A.C. sub nr. 335 din 6/II.953.

Valoarea lucrărilor: 5 600 000 lei

Titularul de investiții:

Comitetul pentru Artă de pe lângă Consiliul de Miniștri, reprezentat prin Tov. Arhitect Malhasovici.

Proiectant:

I.P.C. Reprezentat prin Tov. Arhitect Negoescu Gh.

Piese scrise și desenate precum și documentația pe baza căreia se dă avizul se află depuse la dosarul lucrării.

În urma expunerii făcute de Tov. referent arhitect I. Ghica și discuțiilor purtate în ședință se fac următoarele constatări și observații:

Proiectul prezentat conține numai o rezolvare parțială a programului stabilit de Comitetul pentru Artă, amenajându-se clădiri existente.

Modul cum a fost concepută această amenajare, deși respectă în cea mai mare măsură caracterul de monument istoric al palatului propriu zis și a vechii bucătăriei, nu rezolvă în mod mulțumitor programul și nu realizează pentru oamenii de cultură și artă condiții în totul satisfăcătoare.

Astfel:

– Folosirea pentru sala de mese a unei pivniți ori cât de spațioasă ar fi ea, dar situată la o adâncime de 3 m în subsol, fără lumină și aerăție naturală, apare cu atât mai nepotrivită cu cât contrastează cu vasele spații deschise și plăcute de care se dispune în cadrul minunat al parcului și lacului Mogoșoaia.

– Nu se documentează în mod temeinic dacă subsolul este ferit de infiltrațiuni prin variațiunea posibilă a nivelului apei din lac.

– Legătura între sala de mese și serviciile anexe ca: bucătărie, oficiu, grupuri sanitare etc. se face cu foarte mare

greutate pe culoare lungi neerate și întrerupte de trepte numeroase. De altfel aceste servicii nu-și pot găsi, în spațiul restrâns disponibil în clădirea existentă, dezvoltarea corespunzătoare numărului de persoane ce se arată că pot lua masa (90–120 persoane).

– Pentru alimentarea bucătăriei și nevoilor gospodărești nu se poate crea o curte de serviciu cât de restrânsă, mai retrasă, această alimentare făcându-se din curtea principală prin fața clădirii clubului.

În schimb, diferitele transformări ce se fac precum și obligativitatea de a avea în permanență în funcție o instalație de aer condiționat, sunt foarte costisitoare.

În această situație se recomandă scoaterea sălii de mese ca și a bucătăriei existente din corpul palatului și menținerea unui bufet deservit de un oficiu.

Se va prevedea de asemenea un grup sanitar mai ușor accesibil pentru deservirea sălilor de la etajul I.

Sala de mese va fi amplasată în corpul I locuințe, eventual în locul prevăzut pentru sala de reuniuni, renunțându-se la această sală ca și la 3–4 camere de dormit de la parter, pentru a putea dezvolta anexele sălii de mese (bucătărie, oficiu etc.). Clădirea corpului I poate fi mai ușor modificată nefiind monument istoric și poate primi, dacă sunt necesare, unele extensiuni pe latura de Sud a construcției.

În corpul I se va amenaja de fiecare etaj câte un oficiu și o cameră de serviciu.

Spălătoria și călătoria de rufe sunt funcțiuni care nu-și găsesc locul potrivit într-un pavilion de locuințe lângă intrarea principală în curtea de onoare.

Fiind de dorit să se realizeze o spălătorie unică pentru tot complexul este necesar să se analizeze posibilitatea de a avea o spălătorie cu un acces din afară incintei principale într-un corp grupând mai multe servicii asemănătoare.

Cele 2 încăperi indicate în plan ca spălătorie și călătorie, vor fi utilizate ca locuințe.

– Din deviz rezultă că se menține acoperișul refăcut provizoriu în urma incendiului, învelindu-se cu țiglă solzi. Pe deoparte acest acoperiș este inestetic și are o pantă prea mică, pe de altă parte acoperirea cu țiglă este nepotrivită, nefiind în armonie cu acoperișurile celorlalte două corpuri din incinta principală.

Se va întocmi un studiu temeinic prevăzând acoperișuri unitare ca pantă și culoare pentru toate clădirile incintei.

– Transformarea unei foste remize de mașini (corpul IV) în locuință pentru oamenii de artă și cultură nu poate fi considerată decât ca o soluție provizorie. Investiția care se face în acest scop este, conform devizelor, de 432 000 lei și depășește valoarea construcției existente (circa 350 000 lei), obținându-se 14 camere de locuit într-un amplasament depărtat de lac, la o altă cu alte clădiri mărunte ce se amenajează pentru personalul de serviciu.

Se va analiza dacă clădirea remizei n-ar putea fi mai bine folosită pentru servicii ca: spălătorie, călătorie, garaje etc.

– Construcțiile necesare pentru completarea capacității de cazare totală necesare precum și atelierelor prevăzute de program pentru sculptori, pictori și arhitecți, ale căror amplasamente nu sunt indicate în planuri și pentru cari nici

nu se prezintă proiecte, s-ar putea grupa pe un teren ca
acel din partea de Nord a Parcului, pe locul actualei livezi de
pomi roditori.

Parcul propriu zis ar rămâne astfel complet liber de orice
construcțiuni.

S-ar elimina din parc toate construcțiile provizorii și
baracamentele existente care rup unitatea lui și sunt în
contrast supărător cu frumusețea cadrului și cu noua
destinație a ansamblului.

Pentru a se putea da în folosință clădirile ce se vor
amenaja, se atrage atențiunea asupra necesității de a se
executa la timp canalizarea și stația de epurare cerute de
Inspekția Sanitară de Stat, lucrări ale căror proiecte nu s-au
prezentat spre avizare și nici evaluarea costului.

De asemenea vor trebui obținute toate datele în legătură
cu proiectul de asanare al lacului, cu referire specială la
nivelul viitor al oglinzii de apă, ceea ce este de mare
importanță pentru siguranța fundațiilor palatului care se află
în imediata apropiere a malului și a căror adâncime este de
peste 3 m sub nivelul solului.

În concluzie, Consiliul amână luarea unei hotărâri până la
prezentarea unei sarcini de proiectare care să propună,
respectând condițiunile de mai sus, rezolvarea de ansamblu
a programului complexului, pentru a fi realizat în etape,
însoțit de evaluarea costului total, care ar putea să
depășească cu mult suma de 5 600 000 lei din proiectul
prezentat.

În orice caz în prima etapă se vor prevedea numai lucrări
de amenajare a palatului propriu zis și a corpului I în limita
fondului de lei 2 000 000 alocat pe 1953.

Consiliul fiind informat că în prezent construcțiile unice
ca valoare artistică ale palatului și vechea bucătărie, pietrele
vechi, obiectele și elementele de decorație și însăși
plantațiile parcului nu sunt la adăpostul oricăror degradări și
stricăciuni, ce li se aduc de către actualii locatari și de
vizitatori, atrage atențiunea Comitetului pentru Artă, care are
în folosință în baza H..C.M. nr. .... întregul complex,
asupra răspunderilor ce decurg din orice neglijență și
amânare a măsurilor de pază și conservare a unui
patrimoniu excepțional de prețios.

Președinte de ședință,

Prof. DUILIU MARCU

Membrii:

Prof. GR. IONESCU

Prof. H. TEODORU

Arh. ST. BALȘ

Referent

Arh. Ghica I.